

Leesbevordering

Caroline Andries (red.): *Leesbevordering*. Leuven/Apeldoorn: Garant, 1995, 112 p.

Het belang van leesbevordering door allerlei initiatieven en activiteiten wordt de laatste jaren, zowel vanuit de onderwijswereld als vanuit andere instanties (bijvoorbeeld het bibliotheekwezen) sterk benadrukt. *Leesbevordering* is een publicatie die gebaseerd is op de lezingen die gehouden werden tijdens het symposium over leesbevordering in februari 1994, ingericht door de Vlaamse afdeling van de International Reading Association (IRA). In het boek komen standpunten, adviezen en concrete modellen van toegepaste leesbevorderende activiteiten aan bod.

In haar inleiding geeft redactrice Caroline Andries een oriëntering op het onderwerp. Na een definitie van leesbevordering onderstreept ze het belang van leesbevordering vanuit maatschappelijk oogpunt. Het onderwijs speelt daarbij een grote rol, want leesbevordering is een onderdeel van het lesondericht dat meer moet zijn dan de technische kant van de zaak. Leesbevordering heeft te maken met het ontwikkelen van een positieve leesattitude en beoogt dus vooral affectieve doelen. Volgens haar kan leesbevordering in een schoolwerkplan op verschillende niveaus ingebouwd worden. Daardoor zal leesbevordering minder incidenteel maar eerder systematisch aan bod komen.

Het is vrij duidelijk dat kinderboeken een voorname plaats moeten krijgen bij leesbevorderingsactiviteiten; nochtans constateert ze dat de kinderliteratuur in de basisschool maar een moeizaam bestaan leidt. Verder geeft ze enkele uitgangspunten die van belang zijn wil men aan leesbevordering doen en verwijst ze naar recent onderzoek

met betrekking tot leesbevordering. Ten slotte stelt ze dat de verantwoordelijkheid in verband met leesbevordering niet alleen bij het onderwijs gelegd mag worden en dat dit IRA-symposium vooral de klemtoon wil leggen op samenwerkingsverbanden en een gecoördineerde aanpak.

'*Lezen en leven. Leesbevordering binnen een leescultuur*' is een artikel van Will van Peer. Hierin schetst hij de historische en maatschappelijke noodzakelijkheid om geletterd te zijn. Geletterdheid kan zich volgens hem slechts ontwikkelen in een algehele leescultuur. Anders gezegd: het is in de eerste plaats de algehele attitude die in een samenleving ten aanzien van het lezen heerst, die de kansen op succes van leesbevordering bepaalt. De wijze waarop men in Vlaanderen tegen het lezen aankijkt, is nu niet bepaald positief en juist daardoor blijft het succes van leesbevorderingsactiviteiten uit. Om de jeugd terug tot een algemene leescultuur te brengen, kan best zo jong mogelijk beginnen.

Vervolgens vat hij de belangrijkste resultaten van onderzoeken naar de leesbevordering en leesactiviteiten in de kindertijd (met name in het gezin) samen. Ten slotte gaat Van Peer nog verder in op de functies van het lezen die niet (of moeilijk, of slechts ten dele) door andere activiteiten of media vervuld kunnen worden. Hij eindigt vrij pessimistisch: als leesbevordering de meeste kansen maakt in een cultuur die geheel doordrongen is van het belang van lezen, dan is er in Vlaanderen nog een lange en moeilijke weg te gaan.

In 'De prehistorie van het lezen' sluit Lieve van Hilst zich aan bij het standpunt van Van Peer dat het opwekken van leesinteresse niet vroeg genoeg kan gebeuren. Zij spitst zich in haar artikel dan ook vooral toe op leesstimulering bij peuters en kleuters, zowel in de school als binnen het gezin.

Annie Beullens geeft in 'Lezen en lezen is meer dan twee' haar invulling van de functie van boekenjuf.¹ Aan de hand van praktische voorbeelden illustreert ze hoe binnen de basisschool in de verschillende leerjaren gewerkt kan worden aan leesmotivatie bij alle kinderen, ook bij deze die bij het lezen problemen ondervinden. Daarbij worden enkele kritische kanttekeningen gemaakt ten aanzien van het huidige leesonderwijs.

Het volgende artikel 'Lezen? Je lust en je leven! Alhoewel...' is van de hand van Manu Manderveld. Hij gaat wat dieper in op de rol van de openbare bibliotheken, niet in het minst voor specifieke doelgroepen voor wie de toegankelijkheid van het lezen nog niet gerealiseerd wordt. Hij schetst een drietal initiatieven: voor kinderen in het basis- en beroepsonderwijs met leesachterstand; voor mentaal gehandicapte kinderen en volwassenen; en voor cursisten in de basiseducatie, laaggeschoolden en migranten. Hij komt echter ook tot de conclusie dat op het gebied van de leesbevordering naar achterstandgroepen nog heel veel moet gebeuren in Vlaanderen. De zeldzame interessante initiatieven of projecten kunnen vrijwel nooit op een brede (financiële) ondersteuning en op een garantie van continuïteit rekenen. Hij geeft dan ook een aantal implicaties voor het beleid als het daar wat wil aan veranderen.

De laatste twee bijdragen geven een overzicht van de beleidssituatie op het gebied van leesbevordering en leesbevorderende activiteiten. Marieke Sanders-ten Holte schetst een beeld van het Nederlandse beleid en Michel Vanholden van het Vlaamse cultuurbeleid. Uit de verschillende omvang van deze twee bijdragen blijkt hoeveel meer er momenteel op dat vlak gebeurt in Nederland dan in Vlaanderen. Ten slotte bevat het boekje ook nog informatie over de auteurs, leesdagboek-fiches, en een lijst van door Annie Beullens aangehaalde boeken.

Leesbevordering biedt voor iedereen die zich geroepen voelt aan de leesmotivatie van kinderen en jongeren te werken, voldoende stof. Zowel theoretische beschouwingen en besprekingen van onderzoeksresultaten als een aantal praktische activiteiten komen aan bod. Spijtig is wel dat de activiteiten die aangehaald worden in de artikelen enkel bestemd zijn voor de basisschool. Voor de dagelijkse klaspraktijk presenteert alleen het artikel van Annie Beullens een reeks activiteiten die, hoewel ze voor de basisschool bestemd zijn, ook in het secundair bruikbaar zijn. Het is in ieder geval zo dat *Leesbevordering* zijn bedoelingen waarmaakt: een aanzet zijn tot een herbezinning over de ideeën achter leesbevordering en tot het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden tussen de onderwijswereld en de andere instanties die zich bezighouden met het stimuleren van de leescultuur.

Luc Wyns
Beukheuvel 39/1
2500 Koningshooikt

Noot

- ¹ Het artikel van Annie Beullens is in een herwerkte versie te lezen in *Vonk* 25/5 (mei-juni 1996), p. 3-17.